

En ovanlig människa

1977

Bengt Olof Hermelin

Tidningarna förtäljer kortfattat att Bengt Olof Hermelin är borta, 75 år, sörjig av maka, 10 barn och 25 barnbarn.

Hans kista bars till gravsättningen i Lommaryds kyrka av 6 av hans barn, komma från jordens alla hörn.

Han fick en avundsvärd död. Han satt vid ett kaffebord på Degela med några danska vänner och skämtade och pratade, då han plötsligt föll ihop och var död.

Vem var han, vad gjorde han? Hans levnadsbana är högst ovanlig, särskilt i dessa slätskrutenhetens tider.

Som redaktör för Rörinstaltörernas gjorde jag hans bekantskap 1932 då han kom till mig och en ytterst välkommen artikel om oljeledning. Artikeln infördes i tidskriftens mycket svårtylida första nummer på 8 sidor.

Han var då anställd i Nordiska Rör för att handha försäljningen av oljeledningsaggregat, speciellt för villor. Hans artikel följdes av flera och han medarbetade i tidskriften t o m 1937, bl a med artiklar om koleldning och vedeldning.

Under sin tid i Nordiska Rör och arbetet med oljeledning hade han upptäckt att VVS-installatörerna ofta

monterade shuntkopplingar - vilken idé då började arbeta sig fram - på fel sätt. Beo, som han kallades, konststruerade då en "idiotsäker" shuntventil, som patenterades i Sverige och utlätand och kallades Trimix. Vidare tillverkade han ett spjäll för automatisk reglering av dragstryken i skorstenar under namnet Superior. Om dessa produkter, Trimix - där han var föregångare - och Superior annonserade han under flera år i Rörinstaltörernas men rönt det vanliga ödet att ett flertal konkurrensfabrikat dök upp.

Före sin tid vid Nordiska Rör-AB var han löjtnant vid flottan men hade övergått till reserven.

Originella Råffär

Beos mor var född Råff i Småland

Sture Furhoff skriver här om en okonventionell VVS-man - Bengt Olof Hermelin.

Han var så speciell att Furhoff placerar honom "i särskilt rum".

och denna småländska släkts stora originalitet - kanske var det en av de originellaste släkterna i vår historia - hade Beo fått en stor portion ut vilket bl a visar sig i hans fortsatta levnadsslopp. (Fritiof Nilsson Piraten har bl a skildrat en släktmedlem i en novell, jag vill minnas i Småländsk tragedi.)

Efter de tre åren 1929-1932 i Nordiska Rör slutade han där och bosatte sig på Buhlsjö Säteri i Ydre, som tillhörde hans morbror på Forsnäs säteri.

Morbrodern hade startat något som kallades Österbymo Förenade Industrier och detta företag skulle nu Beo sköta och utveckla. Där tillverkades mängder av småsaker, jag minns nu inte i detalj. Jag gästade några dagar Beo på Buhlsjö, men i låg arbetet nere i "Industrierna", ty faktorer och avtal var förmodligen något, som var helt främmande för Beo liksom för morbrodern.

År 1939 på hösten då jag var i Stockholm för Rörinstaltörernas räkning och gick fört Nordiska Kompaniet var det någon som tude enst på motsatta sidan av gatan. Jag tittade ditåt och där satt Beo i bilen.

Jag gick över gatan och hälsade på honom och frågade vad han gjorde i Stockholm. "Jag är här", sade han, "för att förmå en del av mina släktingar att teckna borgen för lån. Jag tänker nämligen köpa en egendom i Småland". Jag invände att han mig veterligt inte var någon jordbrukare eller hade utbildning för denna verksamhet och fick då detta

för honom högst typiska svar: "Du förstår du skall skaffa dig en plats där du trivs så hittar du alltid på något att göra." Ett uttryck för den oförvågna optimism som han ofta visade prov på.

Fullkomligt underbart

Den stora egendomen han "läunda köpte" var Degela i Lommaryds socken.

Jag hade då och då brevkontakt med Beo och fick flera inbjudningar att hälsa på honom.

Någon gång på 50-talet blev det så av att min fru, min son och jag åkte ner till det fullkomligt underbart belägna Degela.

På Degela sysslade han med flera saker. Han började strax med en biodynamisk odling av sådeslag - där han överdåsigligen var en föregångsman - och gick vidare och båkade på Degela matbröd av den dynamiskt odade säden. Ladugården brann emellertid ned och återuppbyggdes ej. Då sedan bagen som svarade för brödbakningen dog nedlades bageriet.

Det andra stora problemet han sysslade med var undervisning av sina barn. En av hans många idéer var nämligen att barnen skulle vara till hjälp i arbetet på gården och ej spilla sin tid på långväga skolorsors.

Inte enligt linjalen

Denna hans undervisningsidé var inte i enlighet med den socialistiska linjalen och han kom i delo med

skolmyndigheterna i Lommaryd, men efter en mångårig kamp segade han. Inget av barnen kunde dock på basis av hans undervisning - som jag på intet sätt vill nedvärdera - ta studentexamen men de blev dugliga människor i alla fall.

Under kriget var han gång på gång inbjuden till tjänstgöring i flottan men det hindrade honom ej att på Degela ta upp tillverkning av gengaskol.

Då han visade oss omkring i huvudbyggnaden på Degela - eller Degla som han ville kalla gården - kom vi till en passage, där han stannade upp, pekade uppåt vinkeln till taket, där ett kassafack var inmurat och sade med sin galghumor: "Mina affärer är uppåt väggarna som du ser!"

När vi hade gått igenom ladugården och bageriet och stod utanför ladugården i snöynar och snålåblåsten och han laddat ur sig något om bondeförbundet, vars perspektiv sträckte sig från ladugården till respektive bostadshus, frågade jag honom, var han ville komma med alla de värdsförbättrings-idéer han utvecklat för oss. "Jo ser du", sade han, "om vi får uppleva ett tredje världskrig - det dug förbjuder - och det bara blir en liten grupp människor kvar, då kan de börja tillämpa mina idéer". I sanning resignerade ord av en världsförbättrare.

Nya idéer
Då barnen hade börjat flyga ur boet

fick Beo nya idéer. Han startade med bistånd av ett par söner i Liberia i Afrika ett agenturföretag för import och export, Nesstra, som fortfarande drives av ett par söner och frodas gott. Under denna tid för han ofta mellan Liberia och Degela.

En annan idé som han greps utav var att han skulle lära liberianerna att fiska. De hade hittills huvudsakligen fiskat med nät. Beo sände till dem böhussländska fiskare som skulle lära dem fiska med trål. På denna förmedlingsverksamhet fick han en liten - men säkert välkommen - provision. Med denna verksamhet var han sysselsatt vid sin bortgång.

Bland de hundratals personer, som jag under min 39-åriga verksamhet som redaktör för Rörinstaltörernas haft kontakt med har jag förvärvat många personliga vänner. Må det tillivas mig om jag bland alla dessa sätter Beo i ett särskilt rum, utan att därmed nedvärdera de övriga!

Beo var riderlig och vänfäst och hade både humor och självironi. Trots besvärigheter gav han aldrig upp utan tog alltid nya, ofta originella tag. Hans många idéer om världen och människorna hade väl stundom speciella drag men på sin idelitet var ej att ta miste. Samtidigt var han trots eller med sin originalitet starkt rotad i verkligheten. För en sådan person faller man och minns honom med glädje.

Sture Furhoff